

INTERVENȚIA ROMÂNEASCĂ ÎN RĂZBOIUL MONDIAL

Dumitru Drăghicescu

INSTITUTUL EUROPEAN

DUMITRU DRĂGHICESCU

Cuprins

Intervenția românească în Războiul Mondial / 7

Originala politicii germane în România / 7

Intervenția românească în Războiul Mondial

Traducere, note și postfață 1921 / 83
de Andrei Alexandru CĂPUȘAN

INSTITUTUL EUROPEAN
2016

Cuprins

Intervenția românească în Războiul Mondial / 7

Originile politicii germane în România / 7

Ezitatea României și dificultățile militare / 11

Pregătirea României / 17

Dificultățile situației interne și externe / 20

Intervenția românească / 27

Postfață. Dumitru Drăghicescu (1875-1921) / 53

Intervenția românească în Războiul Mondial

În programul publicat în întregime în *Monde Slave**, domnii Denis și de Caix au consacrat poporului român o pagină inspirată de sentimentele cele mai nobile și mai binevoitoare. La fel ca istoria universală, ei le-au făcut în revista lor, latinilor de la Dunăre, un loc în Orientul Europei, în mijlocul lumii slave. Românii vor încerca să fie întotdeauna niște vecini loiali și pașnici pentru toate popoarele slave.

Acum că a căzut țarismul¹, care a fost adesea o primejdie și întotdeauna o amenințare pentru independența României, simpatia, încrederea reciprocă și solidaritatea între latinii și slavii din Orient nu au făcut decât să crească și să se consolideze. Din vina țarismului, în trecut, slavismul lua adesea culoarea unui panslavism periculos și redutabil. Numeroase nenorociri care împovărează actualmente România își au rădăcinile, cu precizie, în experiența istorică a țarismului.

Originile politicii germane în România

Deznodământul războiului ruso-turc, în anul 1878, a cântărit greu în politica externă a României și i-a

* *Lumea slavă* (n.tr.)

determinat orientarea ulterioară, ale cărei consecințe nefaste le suportăm noi astăzi. După cum se știe, guvernul țarist, după ce a solicitat și a obținut concursul armatei române², datorită căreia el a evitat un dezastru în fața Plevnei și a câștigat victoria, a recompensat România, anexând în 1878 Basarabia³, care era românească, și oferindu-i în schimb României Dobrogea⁴. Deși locuită de o populație majoritară românească, Dobrogea putea face obiectul viitoarelor revendicări bulgare, din cauza unui oarecare număr de bulgari întâlniți aici. Bulgarii, protejați de ruși, ne-au purtat pică, deși pe nedrept, din cauza Dobrogei și, în același timp cu rușii, care ne răpiseră Basarabia, ne-au rămas mai departe ostili, din cauza protestelor ridicate de noi la Congresul de la Berlin⁵ împotriva acestei spolieri. În aceste condiții, în fața realei inamiciții pe care le-o arătau, într-un perfect acord, puternicul lor vecin rus de la nord-est și protejatul său bulgar de la sud, românii au fost nevoiți să se considere în pericol. Așa cum trăiseră, vreme de lungi secole, în bune raporturi cu poporul rus, la fel s-a arătat mereu țarismul un dușman periculos pentru independența politică a țării lor. Pentru a para acest pericol, oamenii politici români, Ion C. Brătianu⁶ mai ales, partizan și admirator entuziast al democrației și civilizației franceze, s-au adresat Franței, pentru ca ea să medieze între Rusia și România și să facă uz, în favoarea noastră, de influența ei pe lângă ruși. Or, în acel moment, către 1883, Franța, preocupată de a-și vindeca propriile sale răni, nu putea acorda o suficientă atenție suferințelor altora și, fiind ea însăși amenințată, să se însărcineze să garanteze apărarea României împotriva altor amenințări. Atunci românii, sub impulsul regelui Carol – impuls natural și inevitabil –, s-au întors de partea Austro-Ungariei și s-au aruncat în brațele

Germaniei. Este sigur că germanii au făcut tot ce le-a stat în putință pentru a întreține și a dezvolta îngrijorările lor împotriva rușilor. Pe de o parte, l-au încurajat pe țar să preia Basarabia, pe de alta l-au ațâțat sentimentele anti-ruse și au exagerat primejdia în care țarismul ne putea băga.

Ei ni s-au prezentat atunci drept niște salvatori. Un tratat de alianță s-a încheiat atunci mai întâi cu Austro-Ungaria, apoi cu Germania⁷. Pentru a garanta apărarea de pericolul rus, au recomandat României lucrări de fortificații, foarte costisitoare, în jurul Bucureștilor și pe linia Siretului. Dintr-un foc, și fără nici un sacrificiu din partea lor, ei ne dădeau nouă un sentiment de securitate și câștigau comenzi foarte importante pentru concernul Krupp. Din punct de vedere economic, vreme de 30 de ani, cât a durat alianța încheiată de regale Carol, România a fost ceva mai mult decât o colonie austro-germană, ea oferindu-i industriei germane un debușeu foarte important și sigur, un adevărat monopol. Importurile industriale ale României depășeau cu mult exporturile ei de cereale. Pentru a restabili balanța financiară, raporturile noastre cu imperiile centrale s-au soldat cu o serie de împrumuturi care au făcut din România o tributară a marilor bănci de la Berlin.

În același timp, influența intelectuală a Germaniei a început a se face simțită din ce în ce mai mult printre reprezentanții tinerei generații. Tinerii care ceva mai înainte nu cunoscuseră decât Universitatea din Paris au învățat drumul spre Berlin și cel spre Leipzig. Învățământul tehnic și economic al Germaniei recruta tot mai mulți discipoli dintre studenții români. În ceea ce privește educația militară și pregătirea ofițerilor, școlile germane, atunci când s-a făcut cunoscută alianța cu Germania, s-au substituit școlilor franceze care, pe

deplin îndreptățite, nu aveau încredere în noii aliați ai germanilor. În mod firesc, cum Germania asigura pregătirea ofițerilor noștri, industria de război germană trebuia să ne procure tot materialul militar. Puști, tunuri, mitraliere, obuziere, obuze, toate ne veneau de la uzinele din Essen*. În acest domeniu, monopolul Germaniei în România s-a dovedit absolut.

Dar, o dată cu influența industrială și militară germană, trebuia să se producă, de asemenea, sechestrarea financiară a Berlinului asupra pieței românești. Marile bănci germane și austriece au creat în curând sucursale în București și în principalele orașe românești: Banca Generală, Banca Agricolă, Banca Română de Credit. După bănci, au urmat întreprinderile și marile societăți de exploatare petrolifere și industriale germane, ca, de exemplu, Steaua Română, societățile forestiere Lotru și Goetz, care au venit în România și au acaparat afacerile** cele mai importante, pe care solul bogat al țării le producea din abundență. Într-un cuvânt, România a devenit pentru Germania o colonie ideală, la îndemână, care, fără a pretinde vreun sacrificiu, a adus beneficii considerabile finanțelor și industriei germane.

În aceste condiții, războiul balcanic⁸ și apoi războiul mondial au surprins România.

Încă din timpul războiului balcanic, politica de duplicitate a Austriei*** a contribuit la a deschide ochii celor mai clarvăzători oameni de stat ai noștri. Din acel moment, România s-a văzut obligată să schimbe orientarea relațiilor internaționale. O apropiere de Franța și Rusia se impunea, spectrul pericolului rusesc bântuind

* Uzinele Krupp (n.tr.).

** În sensul de resursele (n.tr.).

*** Adică a Austro-Ungariei (n.tr.).

mai puțin acum conștiințele române. O simplă vizită a țarului la Constanța⁹, unde regele Carol s-a simțit foarte flatat să îl primească, a schimbat complet axa politicii externe a României. Numai că această vizită și această schimbare s-au produs exact în ajunul războiului mondial. Timpul necesar pentru a se sustrage influenței militare și economice a Germaniei le-a lipsit oamenilor de stat și armatelor României.

Ezitarea României și dificultățile militare

Se va înțelege, în aceste condiții, perplexitatea guvernului român atunci când, a doua zi după declarația de război, Germania i-a amintit de tratatul de alianță, care de 30 de ani lega România de politica imperialistă a Berlinului. Răspunsul pe care Italia, în aceleași condiții, îl dăduse cererii germane, a reprezentat o mare ușurare pentru domnul Ionel Brătianu¹⁰, căruia regele Carol nu a ezitat să-i facă cunoscute exigențele germane. Domnul Brătianu s-a prevalat de atitudinea și de argumentele Italiei și a obținut de la regele Carol ca România să se înscrie în tabăra neutrilor. Să îndrepti România împotriva Franței ar fi fost un paricid; să lupti de partea agresorilor fraților noștri subjugăți din Ungaria, să fortifici astfel tirania maghiară și să pregătești mormântul românilor din Transilvania, un alt fratricid. Cum ar fi putut să fie capabilă România de așa ceva? Chiar și neutralitatea apăsa greu asupra ei, iar decizia a favorizat o neutralitate armată.

Între timp, regele Carol a murit¹¹, la scurtă vreme după eșecul germanilor pe Marna¹². Foarte emoționat de tratamentul impus de germani Belgiei¹³ și regelui

Albert, nepotul său, el a avut, după Marna, impresia că puterea Germaniei avea să se prăbușească și că țara lui adoptivă nu va putea rămâne neutră. Perspectiva de a întoarce armele împotriva patriei sale și a părinților săi îl înspăimânta. S-a vorbit atunci despre abdicare. Moartea a venit la timp pentru a-i cruța cele mai dure-roase amărăciuni.

Încă din toamna anului 1914, domnul Brătianu, gândind la fel ca toată lumea că războiul nu va dura decât câteva luni, a intrat în contact cu puterile Antantei, mai ales cu Rusia¹⁴, și a încheiat cu ele o convenție în care, în schimbul neutralității sale, prețioasă pentru Rusia, i se recunoșteau României drepturile asupra Transilvaniei și Bucovinei.

Însă iarna și primăvara următoare au dovedit că războiul se va prelungi și că militarismul german avea o viață dură. A devenit din ce în ce mai evident pentru domnul Brătianu, ca și pentru ceilalți oameni de stat români, faptul că neutralitatea nu mai era suficientă, că România trebuia să se alăture unei părți beligerante și că onoarea ei îi cerea, în sfârșit, să se așeze de partea națiunilor care, luptând pentru dreptate și libertate în general, luptau pentru libertatea micilor națiuni și dreptate pentru popoarele oprimate. Atunci, pentru ministru și pentru popor, situația a devenit tragică și sfâșietoare. Sentimentele și cauza lor dreaptă se găseau într-una din tabere și, prin acapararea germană a României, aproape întreaga forță militară și economică a țării se găsea în puterea taberei adverse.

Iată, în rezumat, considerațiile care cântăreau atunci în balanța deciziilor României.

Organizarea economică, militară și financiară a țării, de 30 de ani, se făcuse cu concursul Germaniei: ea

era deci, în bună parte, concepută și dirijată de germani și orientată în sensul și în favoarea lor. Pentru a lua parte la luptă împotriva Germaniei, noi trebuia ca, de pe o zi pe alta, să transformăm toată situația noastră economică și chiar bazele organizației noastre militare, să facem și să desfacem în câteva luni toată munca de 30 de ani. Un lucru nu tocmai dificil, ci cu adevărat imposibil. România, țară agricolă, lipsită de mine de cărbuni, de fier și de alte metale se afla în imposibilitatea absolută de a improviza o industrie proprie de război. Ea era deci redusă în acest război, care se arăta înainte de toate, un război al industriei militare, să recurgă la industria beligeranților; singuri germanii îi puteau procura din abundență materialul necesar și dispuneau de comunicații destul de comode și de scurte pentru a-l livra acolo unde ar fi fost nevoie. Calea Dunării și o rețea de drumuri de fier foarte dezvoltate se ofereau pentru transporturi. Din contră, Anglia și Franța, cele mai industriale dintre puterile aliate, nu au putut să-și extindă producția lor de tunuri și muniții, astfel încât acestea să le fie lor suficiente. În ceea ce privește mijloacele de transport, cu excepția căii Salonic, deservită de o singură linie de cale ferată, mediocră și prost prevăzută cu material rulant, de-abia suficientă pentru a aproviziona Serbia, nu mai rămânea decât Trans-siberianul și calea spre Arhanghelsk.

În curând, calea către Salonic, după zdrobirea Serbiei¹⁵, s-a întrerupt. Orice cooperare a României cu aliații era așadar, pentru moment, exclusă. Singură, doar Rusia vecină ar fi putut comunica cu ușurință cu noi, să ne vină într-ajutor, să conducă o acțiune comună cu noi. Dar chiar ea ducea lipsă de muniții și de armament, de unde și necazurile pe care le-a suferit drept urmare a acestui fapt, în mai multe reprize¹⁶.